

EN TIERRA DE NADIE

Danis Tanovic



Curs 2002-2003

Sinopsi

Dos soldats, Ciki (Branko Djuric) i Nino (Rene Bitorajac), un serbi i l'altre bosnià, es queden atrapats entre les línies enemigues, en terra de ningú, en un calorós dia d'estiu durant la guerra de Bòsnia de 1993. Mentre tots dos intenten trobar una solució a la seva desesperada situació, un sergent dels Cascos Blaus de les Nacions Unides es prepara per ajudar-los en contra de les ordres dels seus superiors. Els mitjans de comunicació presents a la zona, simbolitzats en la figura de la reportera Jane Livingstone (Katrin Cartlidge), seran els encarregats de convertir una desgraciada anècdota en un show mediàtic de caràcter internacional que fins i tot pot posar en perill l'aparent neutralitat dels organismes europeus en el conflicte.



GUIA DIDÀCTICA - SECUNDÀRIA

Títol original: No man's land

Direcció, guió i música: Danis Tanovic

Producció: Marc Baschet, Frédérique Dumas-Zajdela i Cédomir Kolar (Bòsnia / Bèlgica / França / Itàlia / Eslovènia / Gran Bretanya, 2001)

Fotografia: Salther Vanden Ende

Muntatge: Francesca Calvelli

Disseny de producció: Dusko Milavec

Interpretació: Branko Djuric (Ciki), Rene Bitorajac (Nino), Filip Sovagovic (Cera), George Siatidis (sergent Marchand), Katrin Cartlidge (Jane Livingstone), Simon Callow (coronel Soft), Serge-Henri Valcke (capità Dubois), Sacha Kremer (Michel)

Durada: 98 minuts

1

Objectius pedagògics

- Conèixer les causes principals de l'esclat de la guerra de Bòsnia, analitzant la situació de l'antiga república de Iugoslàvia abans del conflicte i el paper que hi van desenvolupar les Nacions Unides i la comunitat internacional.
- Valorar els sentiments i els principis ètics, morals i ideològics que mouen els dos principals protagonistes del film, Nino i Ciki, analitzant les relacions que s'estableixen entre ells i la resta dels personatges del film, com la reportera Janet Livingstone o el sergent Marchand de les Nacions Unides.
- Considerar la visió crítica dels mitjans de comunicació (especialment de la televisió) que presenta el film.
- Entendre i valorar els recursos narratius i expressius utilitzats pel director i guionista Danis Tanovic en la construcció del film, especialment pel que fa a la distància i l'objectivitat amb què retrata els personatges i els seus actes mitjançant l'adopció d'un to humorístic que acaba desembocant en una tragèdia.
- Aproximació al conflicte dels Balcans a partir de les diferents aproximacions cinematogràfiques que s'han rodat sobre aquesta guerra, com Before the Rain (Milcho Manchevski, 1993), Underground (Emir Kusturika, 1995) Welcome to Sarajevo (Michael Winterbottom, 1997), Territorio comanche (Gerardo Herrero, 1997) o Las flores de Harrison (Elie Chouraqui, 2000), entre d'altres, analitzant les semblances i les diferències que es poden establir entre aquests films i En tierra de nadie.

Procediments

- Identificació i explicació dels referents històrics, polítics i geogràfics que apareixen al film (la guerra de Bòsnia, les relacions entre serbis i bosnians, el paper de les Nacions Unides en els conflictes internacionals, l'espectacularització dels mitjans de comunicació abocats a un conflicte bèl·lic, etc.).
- Comparació de la visió que ens dóna el film sobre un moment ben determinat de la història recent d'Europa amb la d'altres pel·lícules i llibres ambientats en un context històric similar.
- Atribució a cadascun dels personatges d'un valor simbòlic dins de la narració: hi ha alguns personatges que vertebraven l'acció?, quins principis morals i de conducta defensen?, es pot parlar de bons i de dolents?, de quina manera es relacionen els diferents personatges de la història?, experimenten algun canvi al llarg del film?
- Estudiar i comentar el paper i la importància que la televisió i la resta de mitjans de comunicació de masses tenen en el seguiment de conflictes i enfrontaments internacionals que tenen lloc a milers de quilòmetres del nostre país.
- Anàlisi de l'estructura narrativa i temporal del film: qui i quan explica la història?, quan temps transcorre des del principi fins al final?, el director s'identifica amb algun personatge o els observa amb una certa distància?

Actituds

- Desenvolupar una actitud crítica respecte a qualsevol forma de violència, odi i intolerància.
- Comprendre el missatge crític de la pel·lícula, especialment pel que fa a la inoperància de les tropes internacionals enviades a un conflicte en què no tenen cap mena d'interès i a la manipulació de la informació per part dels mitjans de comunicació.
- Valoració crítica del final del film.





L'absurditat de la guerra

A primera vista, *En tierra de nadie* podria semblar una pel·lícula més sobre un dels conflictes més violents i llargs de finals del segle XX, la guerra de Bòsnia, protagonista indiscutible de diverses produccions que han assolit un gran ressò internacional. Films com *Before the Rain* (Milcho Manchevski, 1993), *Underground* (Emir Kusturika, 1994), *La mirada de Ulises* (Theo Angelopoulos, 1995), *Territorio comanche* (Gerardo Herrero, 1997), *Welcome to Sarajevo* (Michael Winterbottom, 1997) o *Las flores de Harrison* (Elie Chouraqui, 2000), entre d'altres, són una mostra representativa de l'horror i l'absurditat d'una guerra que va acabar posant en evidència la inoperància i la inutilitat les tropes de les Nacions Unides desplegadas a la zona, així com la indiferència de la comunitat internacional vers el conflicte. La guerra dels Balcans representa, de fet, el pitjor fracàs pacificador de l'ONU en tota la seva història, una perspectiva del conflicte que, si bé apuntada en alguns dels títols citats, mai no havia estat portada a la gran pantalla amb la contundència de què fa gala el debutant Danis Tanovic, documentalista amb una experiència molt àmplia en el conflicte –més de 300 hores de rodatge al front de Sarajevo– i màxim responsable dels arxius cinematogràfics de l'exèrcit bosnià durant uns quants anys. En el seu debut en la direcció, Tanovic es decanta de manera sorprenent per dotar la història d'un insòlit aire de comèdia i d'un to proper a l'humor negre que, tot i desemboçar inevitablement en la tragèdia, contribueix a donar al film un contingut crític tan o més efectiu que la simple recreació d'una sèrie de fets desgraciats i terribles. L'amor i l'odi, de la mateixa manera que l'humor i l'horror, sembla afirmar Tanovic, són

com dues cares d'una mateixa moneda. Així, en una línia similar a l'adoptada a *La delgada línea roja* (Terrence Malick, 2000), la brutalitat dels enfrontaments bèl·lics i de l'odi gairebé irracional entre serbis i bosnians és contraposada en tot moment a la bellesa dels paratges naturals per on es desenvolupa l'acció, ambientada en un clar dia d'estiu de l'any 1993. Tot aquest seguit de contrastos i relacions d'oposició són utilitzats a la perfecció pel director per mostrar l'odissea de tres soldats, un serbi i dos bosnians, atrapats en una trinxera situada entre les línies de tots dos bàndols, una anècdota tan absurda com la mateixa guerra que recorda, en els millors moments, algunes de les sàtires bèl·liques més cèlebres de la història del cinema, com *Ser o no ser* (Ernst Lubitsch, 1942) o *Teléfono rojo, ¿volamos hacia Moscú?* (Stanley Kubrick, 1963). L'absurditat del conflicte, de qualsevol conflicte, de fet, ja apareix amb tota la seva cruïsa en la escena inicial, en què un destacament bosnià que ha creuat les línies enemigues sense adonar-se'n durant una nit de boira espessa és brutalment aniquilat per les tropes sèrbies. Els soldats serbis i bosnians, malgrat parlar una mateixa llengua i compartir fins i tot records d'infantesa, es troben atrapats en una guerra fratricida que ja ningú recorda com va començar ni per què, com meres titelles mogudes pels fils invisibles d'un irracional conflicte d'interessos dels màxims dirigents polítics i militars de la zona. Nino (Rene Bitorajac) i Ciki (Branko Djuric), els dos principals protagonistes de la història, són persones normals i corrents, gent del carrer marcada pels anys de guerra i per la terrible consciència que ja res no tornarà ser com abans. En aquest context tan dramàtic, gairebé grotesc, el paper de les tropes de les Nacions Unides –"barrufets", tal i com els anomenen els habitants de la zona pel color blau dels seus cascs– es revela inútil: la seva neutralitat en el conflicte és contemplada per Tanovic com a simple indiferència; la seva inoperància ha permès l'atropellament sistemàtic i continuat dels drets humans. I no només això: els soldats enviats a la zona, majoritàriament procedents de França, Gran Bretanya i Alemanya, ni tan sols saben mitja dotzena de paraules en serbi o bosnià (en realitat es tracta d'una mateixa llengua), fet pel qual la seva capacitat de dialogar amb les dues

parts en guerra resulta pràcticament nul·la. Només la pressió d'uns mitjans de comunicació amb set de notícies truculentes i morboses provoca tímides reaccions dels màxims dirigents dels cascos blaus a la zona, més interessats en intrascendents partides d'escacs i en les faldilles de les seves secretàries que no pas a ajudar els habitants de la zona, però que aprofiten qualsevol oportunitat per fer veure que estan fent alguna cosa i per adquirir popularitat. L'escena en què el màxim dirigent de les tropes internacionals desplegades a la zona, el coronel Soft (Simon Callow), obligat a actuar per les pressions dels mitjans de comunicació, demana un mapa de Bòsnia als seus ajudants és una metàfora perfecta del lamentable paper que les Nacions Unides van tenir en el desenvolupament del conflicte.

La manipulació dels mitjans de comunicació

La visió que el director bosnià dona dels mitjans de comunicació, simbolitzada en la figura de l'enviada especial Jane Livingstone (Katrin Cartlidge), dista molt de l'objectivitat i el rigor amb què reporters i periodistes haurien d'enfrontar-se a un conflicte d'aquestes característiques. Els mitjans de comunicació són presentats per Tanovic com a veritables manipuladors, fins i tot com a fabricants de notícies, en una línia que presenta nombrosos punts de contacte amb la mostrada per Billy Wilder en un dels seus films més contundents, *El gran carnaval* (1951). Si en la pel·lícula de Wilder el periodista sense escrúpols interpretat per Kirk Douglas acabava per convertir l'irrellevant accident d'un home en unes excavacions índies en un circ mediàtic de tràgiques conseqüències, a *En tierra de nadie* la situació dels tres soldats atrapats en la trinxera, igualment anecdòtica, deriva ràpidament cap a un conflicte internacional d'imprevisibles conseqüències, un carnaval mediàtic en què tothom vol tenir un paper destacat però en el qual les mentides, els enganys i la hipocresia són els veritables protagonistes. De la mateixa manera que la indiferència dels màxims òrgans internacionals no ha contribuït en res a la solució del conflicte, més aviat al contrari, el paper de la premsa resulta igual de contradictori: la seva missió de relatar els horrors del conflicte amb honestedat i objectivitat, de donar al món la visió del que està passant realment a Bòsnia, queda en un segon pla davant la fam de

popularitat dels reporters i enviats especials que pensen només a aconseguir exclusives per a les seves cadenes i emissores; així, redueixen un conflicte bèl·lic d'enormes dimensions a un simple reality show sobre les misèries humanes. A diferència de la televisió, però, en la crua realitat del conflicte no hi ha final feliç possible, com demostra un final terriblement tràgic que no per previsible resulta menys contundent. Els reporters i els enviats especials semblen conformar-se amb l'obtenció d'imatges espectaculars i notícies més o menys truculentes i sensacionalistes, mentre que l'únic interès del coronel Soft i de la resta de dirigents de les tropes internacionals consisteix a enganyar l'opinió pública fent veure que estan fent tot el possible per a la solució del conflicte, que el seu paper a la zona resulta decisiu i imprescindible. En realitat, ningú no mostra cap mena d'interès en Ciki i en Nino, reduïts a la condició de simples titelles per una cadena d'esdeveniments que els desborda per complet, en una situació en què només semblen poder refugiar-se en l'odi i en la set de venjança. Tanovic no jutja en cap moment l'actitud dels personatges, deixa clar que en un enfrontament fratricida i irracional com aquest no hi ha ni bons ni dolents, només víctimes. Els dos protagonistes, com també la intrèpida reportera interpretada per Katrin Cartlidge i l'idealista sergent francès Marchand (George Siatidis), l'únic que sembla veritablement interessat en la solució del problema, són personatges complexos, que transcendeixen en tot moment qualsevol temptació merament caricaturesca: al mateix temps que delata la seva falta d'escrúpols, la reportera Jane Livingstone és conscient també de la pressió popular que representa, del seu poder per acabar obligant els màxims responsables de les forces internacionals a intervenir en els problemes derivats del conflicte; igualment, el sergent francès utilitza la reportera per pressionar els seus dirigents perquè busquin una solució al problema, alhora que intenta desesperadament evitar que les coses empitjorin. El mateix es pot dir de la caracterització de serbis i bosnians, que Tanovic contempla sense diferències: els serbis poden col·locar mines antipersones a sota dels cadàvers per causar més baixes a l'enemic quan aquest es disposi a retirar els cadàvers, però la set de venjança dels bosnians condueix a un carrer sense sortida tan o més salvatge. Ciki, primer, i Nino, després, obligaran el seu enemic perquè

admeti per al seu bàndol tota la culpa del conflicte per la força, apuntant-lo amb un fusell. El director no busca culpables ni víctimes, i el seu film, amb un dels finals més contundents i estremidors del cinema contemporani, es constitueix en una exemplar diatriba contra la bogeria i la estupidesa humanes i contra l'horror i l'absurditat de la guerra, no només de la guerra de Bòsnia, sinó de totes les guerres. Un missatge clar i contundent que en el difícil context internacional de l'actualitat no fa sinó augmentar la seva vigència.

Proposta d'activitats

- Debat a classe al voltant d'alguns dels temes i de les idees presents en la pel·lícula: racisme, feixisme, set de venjança, inoperància de les forces de pacificació de les Nacions Unides, espectacularització i manipulació de la informació per part dels mitjans de comunicació, etc. Treballar amb atenció la situació actual dels mitjans de comunicació i el paper que fan en conflictes internacionals, amb una tendència creixent a l'espectacularització dels continguts i a la manipulació de determinades informacions segons unes idees polítiques i ideològiques més o menys determinades.
- Anàlisi dels personatges principals, destacant-ne les conviccions, les motivacions, les pors i les actituds en relació amb el desenvolupament de l'acció.
- Fer una comparació entre la pel·lícula de Danis Tanovic i altres textos i films relacionats amb el moment històric i amb la història que planteja el film, buscant-ne les principals idees, les semblances i les diferències que s'hi poden establir.
- Detectar i analitzar la falta d'interès i la insensibilitat de la comunitat internacional per conflictes i crisis que tenen lloc a molts quilòmetres de distància i en societats diferents, de vegades fins i tot oposades a les occidentals.
- Conèixer la situació política, econòmica i geogràfica a Iugoslàvia en els anys immediatament anteriors a l'esclat de la guerra de Bòsnia, analitzant a grans trets l'evolució que ha experimentat fins als nostres dies.

Temes per al debat

- La repercussió que tenen els mitjans de comunicació en els conflictes i les guerres dels últims anys.
- La necessitat i eficàcia de la intervenció de les tropes internacionals de les Nacions Unides en la mediació dels conflictes.
- Considerar el grau de credibilitat de la història que ens explica la pel·lícula.



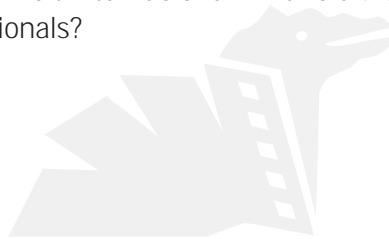
- En tierra de nadie recrea un episodi fictici de la Guerra dels Balcans, un dels conflictes més sagnants dels últims anys.

– Què en saps, d'aquest conflicte?

– En quin context històric es va produir?

– Quines conseqüències va tenir en l'àmbit internacional i mundial? Quin paper hi van tenir les Nacions Unides i les tropes internacionals?

6



– Creus que una història d'aquestes característiques es podria haver desenvolupat en un context diferent?

- La pel·lícula de Danis Tanovic presenta dos soldats de bàndols oposats i de països diferents, Ciki i Nino, que parlen una mateixa llengua i que tenen diversos punts en comú.

– Analitza i comenta les principals diferències i semblances que s'estableixen entre ells.

– Creus que es pot parlar de personatges bons i de personatges dolents?

-
- El director s'identifica amb algun dels dos bàndols o els observa amb distància?

 - El pes dels mitjans de comunicació desplegats a la zona té un paper decisiu en el desenvolupament de la trama.
 - Valora i comenta la tasca que els periodistes i els enviats especials realitzen en conflictes com el descrit al film.

 - Creus que la seva visió del conflicte s'ajusta a la realitat?

 - Quina pressió exerceixen sobre la comunitat internacional?

 - Com hauries reaccionat si t'haguessis trobat en la mateixa situació en què es troba la reportera Jane Livingstone?

 - El film tracta amb ironia i humor negre un tema de gran duresa i dramatisme.
 - Creus que la distància que atorga la comèdia serveix per donar més rellevància al missatge crític del film per obligar els espectadors i espectadores a treure les seves conclusions?

- Creus que la història que proposa Danis Tanovic resulta exagerada o difícil de creure?

- La pel·lícula tindria la mateixa força si el director s'hagués decantat des del principi pel drama i la tragèdia? Per què?

- Fent un balanç del que passa a la pel·lícula des del principi fins al final, a quina conclusió arribes?

- Creus que hi pot haver alguna conclusió?

- Què ens vol explicar Danis Tanovic amb aquesta història?

- Adverteixes algun canvi o evolució en els personatges protagonistes?

- Creus que la història podia haver acabat d'una altra manera?

Sinopsi

Dos soldats, Ciki (Branko Djuric) i Nino (Rene Bitorajac), un serbi i l'altre bosnià, es queden atrapats entre les línies enemigues, en terra de ningú, en un calorós dia d'estiu durant la guerra de Bòsnia de 1993. Mentre tots dos intenten trobar una solució a la seva desesperada situació, un sergent dels Cascos Blaus de les Nacions Unides es prepara per ajudar-los en contra de les ordres dels seus superiors. Els mitjans de comunicació presents a la zona, simbolitzats en la figura de la reportera Jane Livingstone (Katrin Cartlidge), seran els encarregats de convertir una desgraciada anècdota en un show mediàtic de caràcter internacional que fins i tot pot posar en perill l'aparent neutralitat dels organismes europeus en el conflicte.

L'absurditat de la guerra

Pel·lícula revelació de l'any 2001, guardonada amb alguns dels premis cinematogràfics internacionals més importants (premi al Millor Guió del Festival de Cannes, Oscar i Globus d'Or a la Millor Pel·lícula Estrangera, entre d'altres), En tierra de nadie és una de les pel·lícules més contundents que s'han filmat fins ara sobre la Guerra dels Balcans, un dels conflictes més sagnants dels últims anys. A diferència de films com Before the Rain (Milcho Manchevski, 1993), Territorio comanche (Gerardo Herrero, 1997), Welcome to Sarajevo (Michael Winterbottom, 1997), Beautiful People (Jasmin Dizdar, 1998) o Las flores de Harrison (Elie Chouraqui, 2000), el director bosnià Danis Tanovic es decanta per un sorprenent to de comèdia, no exempt d'humor negre, que augmenta de manera considerable el missatge crític del film i desemboca en una tragèdia d'un pessimisme terrible. Tanovic observa els personatges amb



PROGRAMA DE MÀ - SECUNDÀRIA

Títol original: No man's land

Direcció, guió i música: Danis Tanovic

Producció: Marc Baschet, Frédérique Dumas-Zajdela i Cedomir Kolar (Bòsnia / Bèlgica / França / Itàlia / Eslovènia / Gran Bretanya, 2001)

Fotografia: Salthor Vanden Ende

Muntatge: Francesca Calvelli

Disseny de producció: Dusko Milavec

Interpretació: Branko Djuric (Ciki), Rene Bitorajac (Nino), Filip Sovagovic (Cera), George Siatidis (sergent Marchand), Katrin Cartlidge (Jane Livingstone), Simon Callow (coronel Soft), Serge-Henri Valcke (capità Dubois), Sacha Kremer (Michel)

Durada: 98 minuts

distància i respecte, sense jutjar la seva actitud i sense decantar-se en cap moment per cap dels dos bàndols en conflicte, fet que li permet reflectir amb tota la cruïda l'odi irracional i absurd entre serbis i bosnians, persones normals i corrents atrapades en un infern que els desborda per complet, presoners d'una guerra que ningú recorda com va començar ni per què. Les crítiques del director apunten en una altra direcció, cap a la inoperància de les tropes internacionals desplegades a la zona, amb ordres de no intervenir en el conflicte, i cap a la manipulació i a la set d'exclusives i de notícies espectaculars que mouen els mitjans de comunicació enviats a la zona, obstinats a convertir la guerra en una espècie de reality show sobre les misèries humanes.

D'aquesta manera, una història en un principi merament anecdòtica –tres soldats, dos bosnians i un serbi, atrapats en una trinxera entre les línies dels dos bàndols, en terra de ningú, en el fons una perfecta metàfora de la guerra– deriva ràpidament cap als terrenys de la farsa, i es converteix en un circ mediàtic en què res és el que sembla i en el qual ningú diu la veritat per mantenir les aparences i fer veure que tot està controlat. Ciki i Nino, els dos protagonistes, s'odien amb totes les seves forces, però són capaços d'entendre's perquè parlen una matei-

xa llengua i comparteixen fins i tot alguns records d'infantesa. Les tropes de les Nacions Unides que arriben a la zona amb la intenció de solucionar el problema, però, només parlen anglès, francès i alemany, un fet que anul·la gairebé d'entrada qualsevol possibilitat de mediació en el conflicte. Ciki i Nino, de fet, igual que el sergent Marchand, l'únic personatge idealista de la pel·lícula, són com titelles dirigides per uns fils invisibles i condemnades a no poder fer res per l'irracional i absurd conflicte d'interessos entre els principals responsables de la guerra. Els màxims dirigents de les tropes internacionals, simbolitzats en bona part en la figura del coronel Soft, no mostren cap interès en la solució del conflicte, i dediquen el seu temps a intrascendents partides d'escacs i a contemplar les faldilles curtes de les seves secretàries. Quan la pressió dels mitjans de comunicació els obliga a intervenir per salvar les aparences, el primer que fan és demanar un mapa de la zona perquè ni tan sols saben exactament on estan situats ells mateixos. Amb un treball de posada en escena tan senzill com efectiu i amb un ritme sostingut que atrapa l'espectador des de l'espectacular i brutal escena inicial, Tanovic aconsegueix mostrar l'absurd i l'horror de la guerra, no només de la guerra de Bòsnia, sinó de totes les guerres. Com en qualsevol conflicte, aquí no hi ha bons ni dolents, només víctimes: el pla final, sense anar més lluny, és un dels més estremidors i contundents que ha donat el cinema contemporani.

El director: Danis Tanovic

Nascut a Bòsnia, Danis Tanovic va estudiar cinema a Brussel·les i a Sarajevo; va començar la seva carrera en el món audiovisual dirigint diversos documents centrats en els efectes i les terribles conseqüències del conflicte dels Balcans, avalats per organismes tan importants com el Govern bosnià o l'Oficina Humanitària Europea. Entre aquests treballs destaquen *Portraits d'artistes pendant la guerre* (1994), centrat en la vida de quatre artistes durant el setge de Sarajevo, *L'aube* (1996), guardonat amb diversos premis internacionals, i *Ca ira* (1998), que tractava sobre la vida a la Bòsnia actual. Al llarg de

la dècada dels anys noranta, Tanovic va ser també el màxim responsable dels arxius de cinema de l'exèrcit bosnià, pels quals va rodar més de 300 hores al front de Sarajevo, material que seria utilitzat en els anys següents en multitud de reportatges i documentals sobre el conflicte. En *tierra de nadie* és la seva primera pel·lícula de ficció, que ha obtingut un notable reconeixement internacional i multitud de premis, entre els quals destaquen el premi al Millor Guió del Festival de Cannes, el premi del Públic del Festival de San Sebastián i el Globus d'Or i l'Oscar a la Millor Pel·lícula Estrangera estrenada als Estats Units durant l'any 2001.

Opinions del director

Sobre els personatges protagonistes

"Els personatges d'aquesta història són molt semblants. Són persones normals i corrents, gairebé antiherois, presoners de la guerra. Un soldat atrapat per atzar darrere una línia enemiga podria trobar-se perfectament a l'altre costat. Només el seu nom seria diferent".

Del *press-book* del film

Contrastos

"Aquest shock és el que he volgut mostrar en el meu film. Per un costat, un llarg dia d'estiu –on la natura és harmònica i els colors vius– i, per l'altre, els éssers humans i la foscor de la seva bogeria [...]. Volia que la pel·lícula estigués repleta de contrastos i elements inharmonics. Però també havia de mostrar que la falta d'harmonia i l'odi no són naturals i que no aporten cap solució".

Del *press-book* del film

Contra la guerra i la violència

"No estic intentant negar cap responsabilitat per les atrocitats comeses durant la guerra de Bòsnia [...]. L'objectiu de la pel·lícula no és acusar: la història no està assenyalant aquells que ho van fer malament. La qüestió és alçar la veu contra aquest tipus de guerres. És el meu vot contra la violència de qualsevol tipus".

Del *press-book* del film

Opinions de la crítica

“No són tant els soldats de peu els qui reben les justes crítiques de Tanovic, sinó els alts comandaments [...] Aquests “barrufets”, com els anomenen jocosament els iugoslaus en veure els seus cascos blaus, no saben què fer en cap moment. Tret d’un sergent francès, la presència idealista en un context que no ho és gens, la resta de personatges mostren el sentiment d’impotència i desídia d’aquestes intervencions impossibles en guerres alienes, quan les aparences importen més que els fets”.

Quim Casas, *El Periódico*, 17 de febrer de 2002

“En tierra de nadie s’inscriu sorprenentment en el camp de la comèdia, un gènere a primera vista impensable per a un tema tan brutal com és un conflicte bèl·lic. I, més exactament, oscil·la entre l’humor i l’horror. La peripècia de tres soldats, dos bosnians i un serbi, atrapats en una oblidada trinxera al front, en terra de ningú, dóna peu a una sèrie de situacions que combinen la comicitat i l’absurd, com el fet que els dos rivals tinguin una amiga en comú o que s’entenguin en el mateix idioma, mentre que les forces de l’ONU, autèntics estrangers a la zona, només parlen francès, anglès i alemany. De fet, el guió escrit pel propi director es mou en dues direccions diferents però ben conjuntades: la relació

d’odi irreconciliable entre els dos soldats, no exempta de fugaços moments de companyonia, i l’acusació directa a la inoperància de les tropes pacificadores de l’ONU, un exèrcit destinat a ser observador imparcial però que en realitat mira sempre cap a un altre costat, evitant qualsevol risc o compromís, amb uns dirigents que només intervenen quan les càmeres de televisió els obliguen a fer-ho”.

Rafael Miret, *Dirigido*, núm. 310, març de 2002

“En tierra de nadie, per sort o per desgràcia, no és només una pel·lícula necessària, és un divertidíssim entreteniment. Pot semblar cru, però sentit de l’humor és el que falta en aquest món fastigós”.

Javier Ocaña, *Cinemanía*, gener de 2002

Filmografia de Danis Tanovic

En tierra de nadie (2001).